

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei
Pe 6 luni . . . 20 Lei
Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Momente.

Faimosul ordin al ministrului cultelor trimis în cauza atentatului dela Blaj. Ordinariatul nostru episcopesc dela Oradea-mare, ridică de nou chestiunea odioasă a proselitismului de stat. Căci a urmărit oficial o foaie volantă, care nu are nimic cu ideea de stat, a te simți jignit pentru atacuri cari nu te ating, a porni cercetare — la un singur Ordinariat — numai pe temelul, că cele tipărite sunt iscalite de »un preot unit«, și a cere, cu autoritatea puterii de stat, ca acestui preot, care — de cumva se va dovedi că este în realitate un preot! — nu și-a făcut decât datorința de a para un atac mișelesc la adresa bisericii sale, »să i-se aplice pedeapsa meritată« și, pe de-asupra, toate acestea înainte (sic!) de a cunoaște articolul provocător al celui ce a îndrăznit să-l iscălească pe față, — este indiscutabil o ingerință nedreaptă, în care nimeni nu va putea să vadă altceva decât o manoperă din cele mai detestabile, menită a stânjeni libertatea noastră de acțiune și a sprijini mișcarea, altfel destul de pornită, a bisericii ortodoxe, împotriva bisericii noastre. Or, lucrul acesta are un nume: se cheamă proselitism de stat.

* * *

Foarte regretabil, dar este așa. Față de faptele concrete, cum este și cel de mai sus, nu au pentru noi nici o valoare declarațiile platonice ale celor care cred că pot să ne orbească cu asigurarea, că ministrul cultelor are cele mai bune intențiuni față de biserica noastră. Nime nu ne mai poate amăgi. Nu vorbe vom să auzim, ci dorim să vedem fapte. Iar dacă faptele contrazic vorbelor, mai credem aceluia. Așa că, dacă în regulamentul »fondului cultural« înființat la același minister s'a fixat lămurit, că el va servi în deosebi »pentru întărirea în popor a credinței strămoșești«, înțelegând sub aceasta pe cea ortodoxă, nime nu va putea să ne convingă, că prin acest fond nu se urmărește instituțional întărirea ortodoxismului în detrimentul bisericii noastre.

* * *

Și susținem lucrul acesta mai ales în legătură cu »cele două măsuri« pe cari același minister a crezut că le poate lua în chestiunea salarizării preoților. Laturea aceasta este, fără îndoială cea mai delicată, pentru că nu există, mai ales în zilele noastre, o momeală mai cu efect decât puterea banului. Și dacă preoțimea bisericii noastre a putut să fie scurtată și în punctul acesta, fixându-se după cum s'știe norme de salarizare neasemănat mai favorabile pentru Sibiu decât pentru Blaj, faptul acesta nu s'a produs numai din senin și pentru a »slăbi acțiunea ortodoxismului« împotriva noastră, ci chiar dimpotrivă. Faptele de această natură sunt așa de multe, și se urmează cu atâta consecvență, încât nu se poate să nu le observăm și deci nime nu poate să aștepte ca noi să trecem peste ele ușor la ordinea zilei.

Societățile „sf. Pavel“.

De prof. Augustin Popa.

Dacă ar trăi astăzi sf. Pavel — se spune adese și nu fără rezon —, s'ar face gazetar. Miriade de slove ar imprăști între neamuri zi de zi adevărurile mântuitoare, scaldate în sufletul lui de văpaie. Căci presa este amvonul zilelor noastre.

Cu același drept însă se poate susține, că apostolul neamurilor ar rămânea și pe mai departe un simplu apostol. Ar cutriera sate și orașe. Ar fascina lumea cu căldura graiului viu, — care nu se poate turna în slova rece —, ar da tuturor suflet din sufletul său bogat, răpindu-i cu puterea adevărului, a dragostii și vieții sfinte. Dar în fiecare oraș și sat pe unde ar trece, ar înființa câte o societate religioasă, pentru bărbați în primul rând. Căci o forță uriașă rezidă în unire. E o lege generală și o taină nepătrunsă a firii potențarea nebănuită a puterilor singuraticice, unite pentru atingerea unei ținte. Rezultatul unei munci organizate unitar întrece neasemănat suma puterilor singuraticice. »Mănăstirea Argeșului« de Murășan e mai mult decât alăturarea simplă a diferitelor tonuri și mai mult »Luceafărul« lui Eminescu decât o înșirare de cuvinte: acolo sunetele se tolesc într-o singură armonie, aici cuvintele dau un singur înțeles nou. Picurul de apă e mai mult decât suma hidrogenului și oxigenului din cari e compus și floarea nu e o simplă aglomerație a materiilor chimice componente: este unirea lor într-o entitate nouă, cu puteri și calități superioare singuraticelor elemente. Tot așa din unirea și organizarea forțelor morale rezultă entități morale mai puternice decât singuraticii membrii asociați. E mai mult statul și oricare societate decât suma membrilor: sunt centre nouă de viață și activitate socială. De aici tendința stăpânitoare a zilelor noastre de asociere, organizare, sindicalizare etc.

Acest rost al firii și val al vremii trebuie neapărat pus și în serviciul celei mai mari probleme sociale de astăzi: regenerarea morală pe întreagă linie, care la rândul ei este identică cu regenerarea religioasă. Cu atât mai vădit, că în societățile religioase pe lângă factorii firești cari potențază forțele unite, mai lucrează și o putere nouă, suprafirească: »Unde vor fi doi sau

trei adunați întru numele meu — zice dl Hristos — acolo eu sunt în mijlocul lor«. Este poate singura cale de-a aduna mai strâns în jurul bisericii și a principiilor ei salvatoare pe laicii noștri, în special pe cărturarii înstreinați azi de biserică din lipsa cunoștințelor religioase. Căci convingeri tari, cari să se traducă în viață, nu se pot zidi pe nisipul frânturilor de istorie biblică și catehism, pe cari și-le-a mai salvat cineva din potopul studiilor ce l-au năpădit în școala primară și liceu. Trebuie o temelie de stâncă, care să poată purta edificiul uriaș al cunoștințelor profane eștiigate la școlile superioare, și să infrunte valurile unei științe adeseori dușmană. Lipsa oricărei proporții între cultivarea și dezvoltarea principiilor religioase: temelia vieții și între noianul cunoștințelor profane, duce aproape necesar la răcire pentru biserică și disgust pentru religie.

Intruniri, exhortații, conferențe, bibliotecă, schimbul de idei, pilda vie sunt mijloacele prin cari societățile delatură acest neajuns, împrumutând fiecărui membru ceva din puterea valului, în care se mișcă întregul. Crește încrederea fiecăruia și tăria sufletească de-a trăi conform principiilor și de-a lua lupta pentru ele și în afară.

Când intelectualii noștri toți ca unul vor fi înșiruiți sub flamura sfântului Pavel și unul pe altul se vor ajuta în calea perfecțiunii, vor ști să sprijinească, ori să creieze și-o presă creștină, cinstită. — Astfel prin apostolie sf. Pavel ar avea în mână și această armă, și nu ar fi numai decât necesar să se facă însuși director de gazetă.

Acest gând, și mare și modern, l-a înfăptuit strălucit biserica catolică latină. Renașterea religioasă a Franței e nedespărțită de acele »Oeuvres«, cari înfloreau în fiecare parohie. Micul număr de catolici germani au ajuns factor hotărâtor în viața neamului lor protestant prin închegarea într'un singur mănunchiu a tuturor conștiințelor catolice trezite și alimentate în feliuritele »Vereine«. Și dacă latinii își ridică cuvântul împotriva preamultelor feliuri de organizații, e timpul suprem să lucrăm și noi măcar acum din toate puterile în acest ogor părăsit. Parohia noastră din București premerge cu pilda. Cei mai buni fii ai ei s'au închiegat într'un mănunchiu și au desfășurat steagul sfântului Pavel, cu gândul: să se ajute împrumutat

la o viață religioasă mai conștie și mai intensivă, dând fiecare din bogăția cunoștințelor sale și celorlalți, vărsând oleiul dragostii în contactul social și ajutând cu puteri unite biserica și pe săraci.

Inceputul acesta nu este iertat să moară. Trebuie urmat cât mai curând, în toate părțile.

Când flamura sfântului Pavel va cădea cu putere în toate parohiile noastre, atunci vom fi «acies bene ordinata», care va seceră învingere după învingere, până la biruința desăvârșită!

O nouă circulară în cauza serbărilor naționale. S'a dat în 3 Sept. din partea *ministerului de interne* — subsecretariatul de stat al minorităților, și este adresată tuturor prefecturilor județeni din Transilvania. Ținută în aceleși cadre ca și adresa de care ne-am ocupat în Nr. 36 al acestui organ, noua circulară nu aduce în meritul chestiunii nici un moment nou, dar pentru felul cum prinde chestiunea și în special pentru motivele cari se invoacă și cari vin să ne dea anumită satisfacție pentru șicanele pe cari biserica noastră a trebuit să le îndure, are totuși o importanță deosebită. De aceea o lăsăm să urmeze aici în întregime:

Domnule,

Ministerul cultelor și artelor cu adresa Nr. 33919 (10 Iulie) ne-a încunostințat, că autoritățile civile cu ocazia serbărilor naționale desconsideră cu desăvârșire (sic!) biserica gr-catolică și nu invită pe reprezentanții ei să participe la diferitele solemnități.

Această procedură e de natura de-a trezi susceptibilități îndreptățite (!) și de a turbura, în detrimentul cauzei superioare naționale de stat, bunele relații de până acum ale cetățenilor români împărțiți între cele 2 confesiuni. Ea a fost și obiectul de discuție a conferinței episcopilor români uniți ținută la București în 4 Iulie 1921 sub prezidiul I. P. Sale Arhiepiscopul și Mitropolitul de Alba Iulia și Făgăraș, Dr. Vasile Suciu.

Ținem să precizăm și să vă atragem și Dv. atenția asupra faptului, că o desconsiderare a bisericii gr-catolice n'a putut fi nici un moment în intențiunea autorităților superioare.

Biserica gr-catolică urmează să se bucure și în viitor ca și până acum (?) la orice ocazie de aceleași drepturi și favoruri ca și biserica ortodoxă.

Vă rugăm să aduceți aceasta la cunoștința tuturor autorităților în sub ordine și a lua măsuri ca în viitor să se evite orșice act care ar putea fi interpretat cât de puțin ca o desconsiderare a bisericii unite.

Rămâne acum, ca autoritățile vizate în această circulară să execute conștientos instrucțiunile primite. Să sperăm că se va face, fiindcă altfel biserica noastră va ști să reageze puțin mai energic decât până acum.

Și asta nu va fi spre binele țării!

Dintr'o circulară a mitropoliei sibliene. Sub Nr. 5860 bis — 921 cu datul de 2 August a. c. mitropolitul din Sibiu cere dela protopopii săi între altele și următoarele:

„Asemenea îndatorăm preoții noștri să ne aducă la cunoștință *propaganda ce ar face uniții prin parohiile noastre* și să ne trimită orice publicații le-ar sosi lor la oficiile parohiale, ori s'ar răspândi de uniți. Toate mișcările de acest fel le vei supraveghea cu ochi ageri și mi-le vei semnala din vreme.

Înțelegem acest ordin și nu l-am publicat pentru că ne-ar face vre-o supărare. Fiecare păstor este dator să-și apere turma cum știe mai bine, și dacă „Bunul păstor” dela Sibiu crede că poate ori chiar trebuie să pună biserica noastră într'un rând cu sectele pocăite și adventiste, asta îl privește. Măsurile luate pentru a se orienta asupra mișcării din biserică ne va face cel mult să căutăm a ne orienta și noi după acelaș calapod asupra „propagandei” ortodoxe din parohiile noastre

Am publicat însă această circulară, pentru că din ea ne putem lămuri deplin asupra genezei ordinului dat de minister Ordinariatului nostru orădan în chestia foaiei volante scrise de „un preot unit” în cauza „atentatului” dela Blaj, despre care s'a scris în numărul trecut al acestui organ. Din el reiese anume cât se poate mai lămurit, că ordinul ministerului s'a dat pe urma unei denunțări venite dela vr-un „Venerabil Consistor” ca acesta dela Sibiu, care probabil a zăpsit pe autor și pentru a nu trebui să fie căutat în lumea întreagă (că

știți, avem preoți uniți și în America!) l-a șoptit la urechea atotputernicului d. Comșa din ministerul cultelor, care s'a îngrijit astfel, că preagrațiosul ordin ministerial să parvină singur eparhiei orădane, unde pare că se găsește marele vinovat.

Vom mai vedea ce este și cum se va termina și această chestiune, dar ținem să amintim de nou, că dacă oficialitatea ortodoxă a pornit „vânătoare cu strepit” împotriva publicațiilor ce vom mai îndrăzni (!) să scoatem pentru apărarea legii noastre românești, este în drept să o facă, dar ca pe urma vânătorului ortodox să ne trezim cu ordine stupide ca cel ce s'a trimis la Oradea este un lucru *împotriva căruia nu vom înceta să protestăm mereu și cu toată puterea.*

Nu știm dacă biserica ortodoxă se simte primejduită. Dar dacă se simte și dacă vede în biserica noastră o primejdie — poate mai mare chiar decât în sectele pocăite! — este liberă să se apere cum va putea și cum va crede de bine. A veni însă și a te agăța de pulpana puterii de stat și a face — cu deosebire față de biserica noastră! — din chestia ortodoxismului o chestiune *națională*, cum este cazul și în ordinul dela Oradea, înseamnă a dovedi o mare slăbiciune internă, care — dorim să se știe — nici când nu se va putea tămădui prin sprijinul extern al puterii de stat. *Dacă ortodoxismul român va fi să trăiască, va trăi fără sprijinul statului, iar — dacă va fi să se stingă, nici o putere de stat nu va putea să îl țină în viață.*

Lucrul acesta e bine să se știe și la Sibiu.

Isprava salarizării preoților.

În cauza salarizării preoților primim la redacție aproape zilnic plângeri cari vădesc o adâncă nemulțumire cu felul cum guvernul a crezut că trebuie să aranjeze această chestiune. Dintre acestea publicăm șirele de mai jos, în cari se arată prin graiul rece al cifrelor, că prin noul aranjament situația preoților nu s'a ameliorat decât la aparență, fiind în realitate mai rea decât cea de până acum.

Printre multele reclame, cu cari guvernul actual caută să amăgească pe cei naivi este și chestia aranjării convenabile a salariilor preoților, cu cei 200 respective 450 lei lunar, cu gradațiile de vârstă și cu sporul de scumpete

□ □ Foia „Unirii”. □ □

Inchinare

Intemeietorilor liceului din Năsăud (4 Octomvrie 1863—4 Octomvrie 1921)

de Dr. Alexandru Ciplea.

Din vălmășagul zilelor de acum, când toate valorile s'au zdruncinat, când avântul materialismului, străbătând năvalnic în toată lumea și mai ales în țara noastră, a înghețat belșugul de floare a idealismului, când inimile, abia scăpate de fiorul atâtor primejdii izvorite din războiu, se zvârcolesc în robia simțimentelor egoiste, — să ne întoarcem privirea spre vremile mari de muncă și de jertfă, de altruism și de dragoste idealistă. Aceasta a fost caracteristica întregii epoci istorice a graniței. Și în această epocă s'a întemeiat liceul nostru.

De ce nu suntem animați de asemenea sentimente nobile și noi cari trăim în aceste vremi de slavă națională, în aceste vremi, când s'a întruchipat visul Românismului? De unde-i geana aceasta nebună după căpătuială, după averi și mărire deșartă? De unde-i complectă desinteresare față de fericirea și viitorul țării? Ori poate se adevărește și la noi maxima: «Suferința în comun unește mai mult decât bucuria. Ca amintire națională, doliul prețuește mai mult

decât triumful, căci impune datorii și comandă forțarea comună» (Renan). Poate pentru aceea și creștinismul și-a avut epoca de aur în vremea persecuțiilor fără seamăn, iar mai târziu, în era libertăților, a scăzut zelul și dragostea creștinilor.

Dacă e așa, atunci să urmărim pilda bisericii creștine care, în vremea lăncezirii moravurilor fiilor săi, a așezat sărbători, în care se pomeniau vremile de martiri și momentele mai însemnate din viața celui mai mare mucenic al omenimei, Iesus. Să urmărim exemplul bisericii, care a desgropat osemintele unui sfânt Dumitru, ca să tămăduiască ou mirul curs din oasele lui trupul și sufletul creștinilor lăncezi. Să desgropăm și noi, în mintea și sufletul nostru, osemintele marilor grăniceri, întemeietori ai acestui liceu și să ne spălăm inimile cu mirul vindecător ce izvoarește din amintirea lor scumpă. Și ne vom tămădui de boalele noastre sufletești.

Dacă e adevărat, că «pământul are prețul morților ce s'au coborât în el» (Iorga), atunci pământul acesta, în care s'au sălășluit spre veșnică odihnă glorioșii grăniceri, este un pământ de preț nemăsurat. Și de vom desgropa amintirile trecutului de slavă, vom afla comori neprețuite.

Vom desgropa comoara de muncă, de hărnicie, de străduință neobosită. De fapt, munca a fost caracteristica vechilor grăniceri, întemeietori ai instituțiilor noastre culturale. Desgropând

deci această comoară, să ne însușim și noi spiritul de muncă, pentru că niciodată în trecutul de suferință al țării n'a fost vreme mai prielnică pentru gloria muncii ca tocmai acum.

Desvelind trecutul de glorie, vom admira *neîntrecuta vitejie* a grănicerilor, a acelor «cătane negre», care l-au pus în uimire pe Marele Napoleon. O, de această vitejie și subordonare, izvorite din iubirea de neam și dragostea pământului strămoșesc, are nevoie patria noastră!

Desgropând amintirile trecutului, vom afla *comori de înțelepciune, de dragoste frățească și de spirit de jertfă.* Grănicerii năsăudeni au dat dovadă de înțelepciune, când cutreerând înarmați toate țările Europei, din lucrurile văzute au ales numai lucrurile cele bune și au îndrăgit, în primul rând, școala și cultura. Au dat dovadă de înaltă înțelepciune și dragoste frățească, când averile, primite drept răsplată a vitejiei și sângelui vărsat din belșug pe toate câmpiile Europei, nu le-au fărâmițat, ci le-au chivernisit și le chivernisesc și azi în comun. Au dat dovadă de spirit de jertfă, când rodul ostenelelor l-au prefăcut în fonduri, cu menirea de a susține școli și a da burse urmașilor, nepoți și strănepoți de ai lor, dornici de carte și de lumină.

Toți fiii neamului, cari doresc o Românie tare, să-și topească în inimile lor aceste sentimente nobile, căci «fără o hotărâtă educație a spiritului de jertfă, a abnegației, a subordonării

în suma 2900 lei pe lună. Dar acest aranjament este numai la aparență un câștig, căci în realitate, pentru un preot cu copii, eum suntem cei mai mulți, noua salarizare constituie, față de situația avută sub Consiliul Dirigent, o vădită prescurtare a retribuțiilor preoțești.

Și iată pentru ce!

Guvernul ungar satorise în cursul războiului pentru oficianții de stat peste salariul îndatinat până atunci, ajutoare de războiu, de vesminte și familiare. Preoțimea și mai ales cea română, participa numai în parte de aceste ajutoare. Sub stăpânirea românească, pe vremea Consiliului Dirigent, lucrurile s'au schimbat și preoțimea a fost și ea împărțită de toate ajutoarele acestea, întâiu în coroane, iar mai apoi în tot atâția lei. Un preot cu *qualificație inferioară* avea atunci 800 lei fundamental, 3600 lei adaus de scumpete, 500 lei pentru îmbrăcăminte pentru el și 800 lei pentru soție și trei copii, iar 1600 lei adaus familiar, cu totul 7300 lei pe an. După aranjamentul nou are fundamental 2400 lei, și spor de scumpete 2400, din care scăzându-se darea de 6% plus 8% la fondul viduo-orfanal și $\frac{1}{3}$ din plusul salariului fundamental urcare de salariu, în total 870 lei, rămâne cu 3930 lei pe an; deci cu *3370 lei mai puțin decât mai înainte*. La un preot cu 5 copii diferența face deja 5170 lei, și după numărul copiilor ea crește mereu.

Dar nu este mult mai bună situația nici la un preot cu *qualificație ordinară* (deplină) Un astfel de preot cu 3 copii avea până acum 8100 lei, iar acum are 7500 lei, din care scăzându-se cele 6% + 8% + $\frac{1}{3}$ = 2023 lei, primește de fapt cu *2323 lei mai puțin decât mai înainte*. Un astfel de preot cu 5 copii avea 9900 lei, iar acum 7800 lei, minus cele de scăzut 2023 = 5777 lei deci cu 4123 lei mai puțin decât înainte.

Așadar preoții fără *qualificație deplină* sunt păgubiți dela 3370 până la 5170 lei anual; iar ceilalți dela 2323 până la 4123 lei, cu care sumă s'ar putea cumpăra ceva vestminte pentru noi și familie, așa însă va trebui să ne lipsim de acestea spre rușinea statului nostru.

Rugăm deci pe P. Sfinții noștri arhieriei ca după putință să urgiteze și mijloacească salarizarea mai convenabilă a preoțimii, căci numai o preoțime luminată și conștie de chie-

marea ei, scutită de grijile vieții va fi în stare a regenera moravurile corupte, cari durere cu resbelul sângerous s'au încuibat prea tare atât în poporul de rând, cât și în inteligență. Chiar și până la realizarea dorințelor să se dea ordine urgente preoțimii prin oficiile protopopești, să stăruiască, ca poporul însuși să ceară sesiuni parohiale, cantorale și bisericesti, amăsuratdispozițiilor prevăzute în lege. Când aceasta nu ar succede cutărui preot, sau nu ar fi preot în comună, să iasă domnii protopopi în fața locului pentru aranjarea lucrărilor, ca așa să nu *fie biserica, preoțimea și instituțiile noastre culturale, mai degradate și mai mizerabile, decât ale străinilor*. Poporul ar scăpa în acest caz aproape în toate parohiile de repartitia odioasă, căci lipsele s'ar suplini din venitele locului, care s'ar lucra în clacă, sau s'ar da în parte.

În acest caz și statul însuși ar da mai puțin pentru salarizarea convenabilă a preoțimii, carea mare parte s'ar lipsi de comoditățile orașului, unde a dus-o lipsa și împrejurările vitrege, și s'ar reîntoarce la masa poporului, ca să-i infiltreze în inimă credința, moralitatea, dragostea împrumutată și frica lui Dumnezeu, prin ce s'ar crea o puternică pavază contra dușmanilor bisericii și statului. La din contra zădarnice vor fi spesele statului de sute de milioane, cu miliția, jandarmăria, poliția, detectivi secreți și altele; căci dacă nu va fi preoțime și învățătorime bine salarizată, carea să poată fi la culmea chemării, toți aceștia crescându-se în lipsa de preoți și învățători buni, fără credință și frica lui Dumnezeu și fără iubire de patrie, — cu poporul dimpreună vor deveni și ei bolșevici periculoși și ruinaători ai scumpei noastre România mare.

Revistă bisericească.

În 21 Noemvrie (arhangelii Mihail și Gavril) se va face din partea I. Preasfinției Sale mitropolitului Vasile *sfințirea bisericii din Spini* (protopopiatul Biiei). Cu acel prilej probabil se va continua și obositorea operă a vizitațiilor canonice, dela care se așteaptă atâta bine pentru biserica noastră.

E bine să ținem în seamă intențiile nobile ale fondatorilor acestui institut, mai ales acum, când s'a putut scrie fără desmințire, că în viața noastră publică, religia noastră a încetat de mult să mai ocupe planul întâiu. Din producția noastră culturală aproape lipsește nervul religios.

Acesta e păcatul nostru, că în goana după lucrurile noi, am uitat de lucrurile vechi, de biserică și credința creștină, care ne-au conservat neamul și sunt singura garanță a viitorului nostru. Să ne recunoaștem păcatul, căci noi, clasa cultă, am isgonit credința din viața noastră publică. Am disconsiderat preceptele bisericii, am întrelăsat rugăciunile și liturgiile și împărțirea cu sfințele taine. Și inventând așa numita morală dublă, am lăsat toată sarcina evangheliei lui Hristos s'o poarte țărâniea.

Azi vedem, că această morală dublă a dat faliment complet. Necredința și imoralitatea s'au strecurat, pe neșimțite, și la sate. Nori grei se întind pe cerul senin al societății românești. Ura și lăcomia se răsfăț.

Să ne întoarcem dar din calea greșită. Dacă vrem să facem începutul unei epoci strălucite pentru țara și neamul nostru, să ne întoarcem la credința strămoșească.

Privind ruina morală a lumii apusene, un student indian a spus într'un congres din America: »Noi n'avem ce lua dela voi, popoare din Apus. De unul singur avem nevoie pentru ridi-

Un circular mai nou al arhidiecezei de Blaj publică o întreagă serie de *preoți suspendați* dela exercitiul ordului sacru, dintre cari unii au devenit iregulari pentru delict canonice, iar alții au refuzat pur și simplu reocuparea oficiului bisericesc avut înainte de a trece în alte slujbe, civile. Greutatea vinei acestor două categorii de preoți nu este aceeași și dacă totuși s'a crezut că trebuie să li-se aplice aceeași pedeapsă, ar fi fost poate bine, ca cel puțin să se arete cari dintre ei s'au făcut vinovați și de „grave delict canonice“, pentru ca să nu poată fi bănuți cu toții de lucruri pe cari nu le-au făcut niciodată. Nu este adeca eschis, ca unii să rovină și să fie reprimiți în serviciul bisericii și atunci reabilitarea acestora s'ar putea face mult mai ușor.

Un aviz mai recent al nuntiatului din București ne vestește, că *sf. Părinte al Romei a dăruit 100 costume de lână* pentru orfanii dela 6—8 ani din orfelinatul nostru dela Obreja.

Sinodul eparhiei ortodoxe din Oradea-mare, ținut acum de curând, s'a pronunțat pentru *statificarea școlilor confesionale*. Hotărîrea s'a luat cu 27 voturi contra 22, pând în minoritate pe cei cari, în frunte cu mitropolitul dela Sibiu, prezidentul sinodului, au fost de părerea că biserica nu poate să renunțe la școlile sale. Iată deci, că frumoasa solidaritate, care s'a manifestat pe această temă între cele două biserici române, se sparge acum prin hotărîrea vechilor mangriști de ieri, cari se vede, nu se simt bine, dacă nu intră în apele tuturor guvernelor.

În 3 Octomvrie a. c. s'a deschis la Cernăuți din partea comisarului regal, d. Dr. Dori Popovici, ministrul Bucovinei, *congresul bisericesc*, convocat prin decretul regal din 17 Iunie a. c. După verificarea mandatelor celor 48 deputați (jumătate clerici și jumătate mireni), congresul s'a despărțit în 4 secțiuni, hotărînd să lucreze după regulamentul camerei deputaților. Obiectele mai importante dela ordinea zilei sunt regulamentul organic (chestia unificării bisericilor ortodoxe) și regulamentul pentru administrarea fondului bisericesc.

și-a muncii în folosul unui lucru obștesc, nu se poate desvolta nici o societate» (Kerchensteiner).

Dacă vom desveli trecutul graniței Năsăudului, ne va izbi strălucirea unei virtuți, atât de rară în vremile de azi: *credința vie creștinească*, izvorul tuturor virtuților, care au împodobit sufletele mari ale vechilor grăniceri. N'au fost rare cazurile, când grăniceri, grade militare, mai destoinice și cu știință de carte, erau trimiși la școala de preoție din Blaj, de unde se reîntorceau în satele grănicerești să păstorească sufletele credincioșilor. Nu e aceasta o dovadă grăitoare despre spiritul religios ce domnia în armata grănicerească? Când apoi, la 1863, în ziua memorabilă de 4 Octomvrie, grănicerii iubitori de lumină au reușit să deschidă acest liceu, l-au așezat sub scutul bisericii și l-au numit »Gimnaziu superior greco-catolic«. Și au făcut-o aceasta nu numai din motivul, că în felul acesta vedeam mai asigurat viitorul acestui institut românesc, ci pentru că erau de ferma convingere, că adevărata, solida educație a tinerelor generații nu poate fi întemeiată decât pe credința creștinească.

Puterea se poate căpăta prin știință, dar spre desăvârșit se ajunge prin dragoste. Iar întemeietorii de cucernică pomenire au voit, ca din acest institut să iasă nu numai generații pline de știință, ci generații desăvârșite prin dragostea izvorită din credința lui Hristos.

carea forțelor constructive ale Indiei, de Isus al vostru».

România creștină îl are pe Isus. Să nu-l părăsim dar, dacă vrem înălțarea și întărirea patriei noastre.

Din gestul conducătorilor de azi ai grănicerilor năsăudeni, care au votat 5 milioane pentru internatul liceului, din dărnicia patronatului liceului nostru, care în acest an a votat sute de mii pentru burse și ajutoare, se vede năzuința de a inaugura o nouă epocă de glorie grănicerească. Să închidem în sufletele noastre aceste exemple strălucite și să le urmăm.

Nepoți și strănepoți ai glorioșilor grăniceri, desgropați amintirile istorice ale grăniței! Lipiți-vă inimile de osemintele sfințite ale înaintașilor voștri și vă umpleți de pioasă recunoștință față de umbrele lor mărețe. Lăsați să picure în sufletul vostru mirul viadecător și vă veți tămădui de bolile ce chinue societatea noastră.

Năzuți-vă să vă însușiți virtuțile lor strălucite: munca și hărnicia, iubirea de neam, dragostea frățească, înțelepciunea și spiritul de jertfă și, mai pe sus de toate, credința vie creștinească care este izvorul tuturor virtuților.

Cereți pretutindeni „Unirea“!

În prezența unei asistențe de circa 7000 persoane s'a ținut în Bautzen (Saxonia) *primul congres catolic* al țării, sub prezidiul de onoare al episcopului local Dr. Schreiber. Deosebită importanță s'a dat la acest congres chestiunii educației tinerimei universitare, care a participat la congres cu o reprezentanță alor nu mai puțin decât 17 societăți.

Între *catolicii Belgiei* au existat până acum 4 federații naționale, cari toate s'au unit acum într'o mare „Uniune catolică” având de scop îndrumarea unitară a activității politice a catolicismului belgian.

În 15 Noembrie a. c. se va deschide la Milano *noua universitate catolică* a sf. Inimi a lui Isus. Deocamdată se vor deschide numai 2 facultăți, cea de filosofie și de științe sociale, cu 52 catedre. De rector a fost ales eruditul p. franciscan Augustina Gemelli, unul dintre întemeietorii.

Săptămâna politică.

Acordul politic dintre așanumitele „partide ale unirii”, nu este încă o realitate. Deosebirea de concepție politică dintre conducătorii partidului liberal și partidele interesate din noile provincii este mai mare, decât ca înțelegerea asupra unei colaborări să se poată face de astăzi pe mâine. Mult mai mare este însă necesitatea unei schimbări de regim și de aceea se dă ca sigur, că acordul totuși se va face destul de curând.

— *Talonările dintre guvern și partidul țărănesc* n'au dus nici ele la un rezultat favorabil guvernului. Țărăniștii cer pentru viitoarele alegeri un guvern neutru și ca reforma electorală să fie cu adevărat democratică, asigurând bine principiul proporționalității. Conducătorii partidului dela putere n'ar fi străini de-a primi aceste condiții, având în schimb asigurată participarea țărăniștilor la lucrările viitoare ale camerei, dar se tem, ca nu cumva primirea acestor condiții să producă dificultăți mult mai mari chiar în sinul majorităților.

— O altă greutate, și se pare mult mai mare, a guvernului, este *situația în guvern a partizanilor dlui Take Ionescu*. Se știe anume, că diferențele de păreri dintre aceștia și partidul poporului s'au manifestat și până acum, în repețite rânduri, cu destulă putere. Mai nou, ele s'au agravat în legătură cu reformele financiare inaplicabile ale dlui Titulescu și chiar cu anumite momente din politica externă, așa de mult, încât se vorbește foarte serios de o ieșire a acestei grupări din legăturile averescane. Ar pleca atunci dd. Take Ionescu, Titulescu și Antonescu, și ar aduce cu sine în mod irevocabil prăbușirea întregului guvern.

— Uneltirile guvernului din Budapesta au isbutit să determine eșecurile conducătoare ale ententei să incuviințeze în chestiunea *Burghenlandului* o conferență a celor două țări în litigiu (Ungaria și Austria) sub prezidenția Italiei. Ea s'a intrunit Miercuria trecută în Veneția și discuțiile se vor termina poate cu admiterea unui plebiscit pentru ținutul Șoprova.

— Consiliul suprem al societății națunilor, căruia i-s'a încredințat soluționarea *chestiunii Sileziei superioare* pare a fi hotărât, în favorul Poloniei, pentru o împărțire a teritoriului discutat. Lucrul acesta ar însemna o cumplită lovitură dată Germaniei democratice, provocând probabil căderea guvernului Wirth și mânănd apă spre reacționarii din dreapta, cari ar inaugura o politică de consecvență sabotarea tratatului din Versailles.

— Marți în 11 a. l. c. s'a deschis la Londra *noua conferență anglo-irlandeză*, dela care lumea așteaptă bune rezultate. Greutățile, cari s'au ivit cu prilejul ultimei conferențe par a fi făcut mai conciliante ambele partide și astfel este probabil, că în urmă totuși se va găsi un acord.

— *Războiul greco-turc* a ajuns la un punct mort și se crede, că va trebui multă vreme până când se va putea limpezi situația încălțită din Anatolia.

Știri mărunte.

Personale. Secția din Alba-Iulia a societății I. O. V. a ales în adunarea de constituire, ținută săptămâna trecută, de prezident pe *I. Preasfințitul mitropolit Vasile*.

— Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. *Alexandru Brumar* de paroh în Urca de câmpie (protop. Turda), pe p. *Horățiu Grama* de paroh în Iclod (protop. Bii) și pe p. *Emanuil Oros* de adm. parohial în Betlen-sânmiclăuș.

Concurs. Ordinariatul arhidiecezan publică, cu terminul de 10 Noembrie, concurs la parohia *Năoiu* (protopopiatul Cătinei).

Pomenirea lui Neagoe Basarab, dela moartea căruia s'au plinit 400 ani, s'a făcut Sâmbăta trecută cu deosebită pompă la Curtea de Argeș, în prezența Suveranilor și a întregului consiliu de ministri. Cuvântul ocazional l-a rostit episcopul de Argeș Visarion Puiu, relevând meritele deosebite ale acestui ctitor al mănăstirii de Argeș. Din acest prilej, copiii școalelor din târgul domnesc și din satele vecine au sădit în fața catedralei „stejarul pomenirii lui Neagoe”. Tot atunci s'a deschis acolo și o casă de citire și o bibliotecă sub numele de „Neagoe Vodă”. Cu aceste serbări a fost împreunată și comemorarea Regelui Carol, întemeietorul dinastiei noastre.

Deschiderea teatrului național din Chișinău s'a făcut în 6 Octombrie, cu deosebită solemnitate, deodată cu desvelirea bustului marelui gânditor Bogdan Petriceicu Hajdeu. Prima piesă ce s'a dat a fost opera lui Hajdeu „Răzvan și Vidra”, care a avut un succes desăvârșit.

Locale. Măine, Dumineca săptămânei a 2-a după înălțarea sânteii Cruci, va predica în catedrală Mons. *Ștefan Roșianu*, camerar papal.

— La inițiativa inspectoratului general al sănătății și ocrotirilor sociale, s'au început pertractări cu mitropolia și comuna Blaj pentru a se deschide cu posibilă grabă un ambulator policlinic. În numele mitropoliei tratează Mgr. Dr. Izidor Marcu, vicarul general arhidiecezan.

— Dumineca trecută s'a ținut pe „câmpul libertății” un *matsch de fotbal* între echipa liceului „Regele Ferdinand” din Turda și a cercetașilor cohorței Simion Bărnuțiu din Blaj. Rezultatul a fost 0—0.

Numirile pentru aplicarea reformei agrare din Ardeal s'au făcut din partea ministerului de justiție săptămâna trecută. Pentru județul Alba-de-jos sunt numiți ca prezidenți ai comisiunilor de școale următorii magistrați: dd. Emil Fally, comisia Abrud; Oct. Acelenescu comisia Aiud; Semproniu Munteanu comisia Alba-Iulia; E. Ghețu, comisia Blaj; V. Butăreanu, comisia Ocna Sibiului și Aurel Moldovan, comisia Uieara.

Se schimbă timbrele fiscale. Prin jurnalul consiliului de ministri publicat în Nr. 134 din 17 Sept. al „Monitorului Oficial” s'a schimbat, începând cu 1 Oct. 1921, culoarea albastră a timbrelelor fiscale mobile de 5, 10,

20, 30, 40 și 50 lei. Dela aceasta dată timbrele albastre de până acum nu vor mai putea fi întrebuințate, dar vor putea fi preschimbate (la fabrica de timbre din București) până la 1 Ian. 1922. Cei ce au atari timbre pot să-le trimită direct la fabrică, dar pot să-le depună și la percepțiile, la administrațiile financiare și la depozitele produselor R. M. S.

Expoziția — târg de mostre din București se va închide, conform avizului comisariatului general, Luni în 16 Octombrie.

Un apel. Dl. *I. Moisil* (București, str. Romană 12) ne roagă să publicăm următorul apel: „Sunt rugați toți Ardelenii, Bănățenii și cei din Crișana-Maramureș stabiliți prin orașe și sate în vechiul regat și urmașii lor, până la războiul Unirii, să binevoiască a-ne trimite câte o schiță biografică, cu arătarea cât mai detaliată a activității lor în regat (activitate literară, științifică, didactică, militară, comercială, industrială sau de orice alfel). Se va arăta locul și anul nașterii, studiile, când a venit în regat, funcțiunile sau ocupațiunile și orice alte notițe, eventual însoțite de publicațiuni, cărți sau orice alt material documentar. Aceasta în vederea publicării unei lucrări asupra activității Românilor de peste munți trecuți în țară, la care se va adăuga biografia și activitatea fiecăruia. Materialul primit și odată utilizat, se va depune în urmă la o instituțiune publică sigură spre conservare. Totodată îi rugăm a-ne arăta, cel puțin în scurte notițe și pe alți prieteni și cunoseuți, vii sau morți, din orice timpuri”.

Bibliografie.

Au apărut.

Ștefan Meteș, Relațiile comerciale ale țării românești cu Ardealul. Sighișoara 1921. Prețul 28 lei.

Infățișează pe temeiul de isvoare, în parte inedite, viața comercială activă a vechiului regat în legătură cu Ardealul și Ungaria din cele mai vechi timpuri până la moartea silnică a lui Constantin Vodă Brâncoveanu (1714). O bună carte de orientare istorică, tipărită cu chelțuiala „omului de bine”, cum îl numește auterul, care este d. Teodor Doboiu, comerciant în Sibiu.

Dr. Nicolae Brînzeu. Noțiuni de istorie, liturgică și constituție. Manual de religie pentru cl. IV a școlilor secundare și pentru învățământul profesional. Lugoj 1921. Prețul? *Anuarul liceului român grăniceresc din Năsăud* pe anul școlar 1920/1. Publicat de directorul subst. Emil Domide. Bistrița 1921.

„*Palatul de Justiție*”. An. IV. Nr. 10 (Septembrie). București (str. sf. Dumitru 2). Apare la 20 a fiecărei luni. Abonamentul 50 lei pe an.

„*Tribuna Iuridică*”. Revistă de jurisprudență, doctrină și legislație. Anul III. Nr. 30—2. București (Calea Căărășilor 77). Abonamentul 80 lei anual.

„*Cele Trei Crișuri*”. Revistă de cultură. Oradea-mare (str. Prințul Carol 5). Anul II. Nr. 16 (1 Oct. 1931). Prețul lei 3-50.

„*Ramuri*”. Revistă literară lunară. Anul XV Nr. 7 (15 Iulie) Craiova. Prețul 4-50 lei.

A v i z.

Casele nr. 53, 54 din strada Regele Ferdinand se vând.

Relații — profesor A. Viciu, Cluj, str. Iuliu Maniu, nr. 4, I. 5.

(33) 1—2.